

(Стратфор, 14.8.2012)

Кризе су по обичају кратке, оштре и интензивне. Израелски неугодан положај се развијао током другачијег временског оквира, израелска криза је дифузнија од већине криза и још увек није достигла одлучујући моменат и тренутак климакса, али још увек је реч о кризи. Криза се не тиче искључиво Ирана иако се израелска влада фокусира на то питање. Криза се најпре тиче израелске стратешке стварности још од 1978, када је у Камп Дејвиду потписан мировни споразум са Египтом.

Израелска влада говори о егзистенцијалној претњи од иранског нуклеарног оружја. Ја сматрам да је криза шира и дубља, неки њени делови су сасвим нови, док су други утемељени у финансијском животу Израела.

Израел се сада нашао у дугорочној кризи у којој се бори да развије стратегију и међународну политику која би се носила са новом реалношћу. Ово изазива суштински унутрашњи стрес, с обзиром на то да се домаћи консензус који се тиче израелске политике цепа у исто време када се стратешка стварност мења. Упркос томе што се ово периодично дешава нацијама, Израел види себе у слабијој позицији на дужем временском периоду, с обзиром на своју величину и популацију, упркос његовој тренутној војној супериорности. Још прецизније он види да ће догађаји еволуирати у том смеру тако да ће потенцијално подрети ту војну стварност и због тога осећа притисак како би реаговао и сачувао је. Начин на који се може очувати супериорност у контексту нове стратешке реалности представља саму срж израелске кризе.

Египат

Израелска криза

Пише: Џорџ Фридман
понедељак, 20 август 2012 19:08

Још од 1978. израелска стратешка стварност била је таква да њему не прети отворени периферни рат. Након Камп Дејвида граничник кога чини Синајско полуострво одваја Египат од Израела и Египат је имао владу која није желела да се тај договор прекрши. Израел се још увек суочава са формално непријатељском Сиријом. Сирија је извршила инвазију на Либан 1976. како би сломила Палестинску ослободилачку организацију [1] која је ту нашла упориште и да поново учврсти своју власт над Либаном, али је знала да не може сама да нападне Израел. Сирија је остала задовољна тиме што је постигла неформални споразум са Израелом. У међувремену релативно слаб и изолован Јордан зависио је од Израела када је у питању његова национална безбедност. Сам Либан је био нестабилан. Израел је повремено интервенисао тамо не у потпуности успешно али не и по цену великих губитака.

Најважнији од израелских суседа Египат, сада се креће непознатим курсом. Овог викенда, нови египатски председник Мохамед Морси је уклонио петорицу кључних војних команданата и припадника Врховног савета и укинуо је уставне амандмане које је поставила армија. Постоје две теорије о томе шта се десило. По првој Морси – који је пре избора био врховни лидер главног исламистичког покрета у земљи, Муслиманског братства - заправо је много моћнији од војске и он одлучно поступа како би трансформисао египатски политички систем. По другој, све ово је део договора војске и Муслиманске браће који даје Морсију илузију моћи док заправо војска задржава моћ.

У целини, ја нагињем другој теорији. Ипак још увек није јасно на који начин ће се ово развити: илузија моћи се врло лако може претворити у стварну моћ. Упркос свим договорима између армије и Морсија, како ће се све ово одвијати за годину или две како јавност све више у Морсију буде видела личност која је на руководећем положају – што ће ограничити опције које има армија и зацементирати Морсијеву моћ- није познато. У истом смислу Морси је подржавао сигурносне мере које је војска предузела против милитантних исламиста, као што смо видели приликом операција прошле недеље на Синајском полуострву.

Синај преостаје као гранична зона за све веће војне снаге али не и за парамилитарне снаге које су повезане са радикалним исламистима који су појачали своје активности на полуострву још од пада бившег председника Хоснија Мубарака у фебруару 2011. Прошле недеље они су напали египатску војну постају на граници са Газом при чему су убили 16

Израелска криза

Пише: Џорџ Фридман
понедељак, 20 август 2012 19:08

египатских војника. Ово је следило неколико напада на израелске граничне прелазе. Морси је осудио нападе и наредио је велику војну операцију чишћења Синаја. Из овога могу настати два проблема.

Као прво египатска способност да порази милитантне исламисте зависи од поновног дефинисања уговора из Камп Дејвида, у најмању руку неформално, како би се дозволило да Египат тамо допреми значајне војне ефективе (иако можда чак ни ово неће бити довољно). Ове додатне војне снаге можда неће одмах запрети Израелу, али постављање и учвршћивање већег египатског војног присуства може евентуално представљати претњу.

Ово ће бити нарочито изражено уколико Морси и Муслиманска браћа наметну своју вољу египатској војсци. Уколико узмемо да је Морси умерен, поставља се питање ко ће га наследити. Муслиманско братство је јасно наследник а могућност да се из египатских протеста појави секуларна демократија није реална. Такође, познато је да је Муслиманско братство покрет који се састоји из многих ривалских фракција. А на основу избора јасно је да Муслиманско братство представља најпопуларнији покрет у Египту и да нико не може предвидети на који начин ће се оно развити или која ће фракција доминирати и које ће нове тенденције избити у први план. Египат у годинама које долазе неће личити на Египат прошлих генерација, а то значи да израелски прорачун о томе шта ће се догодити на његовом јужном фронту мораће да узме у обзир и Хамас из Газе и можда исламистички Египат који је спреман да буде савезник Хамасу.

Сирија и Либан

Слична ситуација постоји и у Сирији. Секуларни и милитаристички режим породице ал-Асад је у озбиљној невољи. Као што је поменуто Израелци имају разрађене односе са Сиријцима који потичу још од Сиријске инвазије Либана против Палестинске ослободилачке организације 1976. То нису пријатељски односи, али су предвидљиви. Нарочито су то били током деведесетих: Израел је дозволио Сирији слободу у Либану заузврат да Дамаск ограничи акције Хезболаха.

Либан није био нарочито стабилан, али је његова нестабилност водила до предвидљивог обрасца. Тај образац се срушио када су Сједињене Државе уочиле прилику да присиле Сирију да се повуче из Либана 2006. након атентата на либанског премијера Рафика ал-Харирија 2005. Сједињене Државе су искористиле “Кедар” револуцију која се

Израелска криза

Пише: Џорџ Фридман
понедељак, 20 август 2012 19:08

подигла против Дамаска да изврше одмазду против Сирије зато што је дозволила да ал-Каида шаље џихадисте у Ирак из Сирије.

Ово није разбуктало тренутне немире у Сирији, који чини се укључују слободнију коалицију Сунита, укључујући елементе Муслиманског братства и других Исламиста. Иако је Израел више преферирао сиријског председника Башара ал-Асада у поређењу са њима, ал-Асад је сам мењао понашање. Што је под већим притиском био, био је све више завистан од Ирана. Израел је почео да се суочава са непријатном владом сунитских исламиста или са владом која умногоме зависи од Ирана. Ниједан исход не одговара Израелу, и ниједан исход није под израелском контролом.

Исто тако опасно за Израел би била либанизација Сирије. Сирија и Либан су повезани на много начина, иако је либанско политичко уређење потпуно другачије и Сирија може послужити као стабилизациона сила. Сада постоји разумна вероватноћа да ће Сирија постати као Либан, наиме, веома подељена земља која је издељена дуж религијских и етничких линија које су у рату са самим собом. Најбољи исход за Израел био би да Запад успе да сачува сиријски секуларни војни режим без ал-Асада. Али није јасно колико ће режими који почивају на подршци Запада и на структури ал-Асадове Сирије опстати. Чак и најбољи исход носи сопствене опасности. И док је Либан био релативно стабилан протеклих година, када Сирију захвати прехлада, Либан добија упалу плућа. Израел се тако суочава са могућношћу губљења сигурности на северу.

Улога САД и израелско стратешко заробљавање

Важно је узети у обзир америчку улогу у овоме, зато што ултимативно израелска национална безбедност – нарочито уколико се стратешко окружење погорша- почива на Сједињеним Државама. За САД тренутна ситуација представља стратешки тријумф. Иран шири своју моћ на запад кроз Ирак и Сирију. Ово представља нову силу у региону која директно угрожава америчке интересе. Тамо где је Израел првобитно видео интерес у опстанку Асада, Сједињене Државе нису. Примарни интерес Вашингтона почива у блокирању Ирана и онемогућавању Техерана да постане претња Арабијском полуострву. Сједињене Државе Сирију виде, нарочито након побуне, као иранску марионету. Док су Сједињене Државе биле задовољне тиме што се Иран суочава са погоршањем ситуације у Сирији, Израел је далеко амбивалентнији према том исходу.

Израелци су увек против регионалне силе која је у успону. Када је то био египатски лидер Гамал Абдел Насер они су сву пажњу усмерили на њега. Када је то била ал-Каида и њени симпатизери они су се фокусирали на њу. Када је то био Иран они су се фокусирали на Техеран. Али једноставно противљење регионалним тенденцијама више не представља довољну основу за израелску стратегију. Као у Сирији, Израел мора да се потенцијално супротстави свим тенденцијама где Сједињене Државе могу само једној. Ово чини да израелска политика буде инкохерентна. У недостатку моћи да успостави реалност у Сирији која би им ишла на руку, оно што је најбоље што Израел може да учини јесте да игра са равнотежом моћи. Када је избор између проиранске и сунитско исламистичке власти он више не може да игра на карту баланса моћи. С обзиром на то да му недостаје снага да успостави реалност која би била у његовом интересу, он се нашао у стратешком обручу.

Израелска способност да утиче на догађаје у близини својих граница никада није била велика, али догађаји који се дешавају у граничним земљама сада су потпуно измакли контроли. Док је, у историјском погледу, израелска политика била усмерена на главну претњу користећи равнотежу моћи како би стабилисао ситуацију и на крају користећи војну силу он више није у стању да препозна главну претњу. Постоје претње у свим суседним државама, укључујући Јордан (где се повећава утицај краљевске струје Муслиманског братства док Хашемитска монархија оживљава односе са Хамасом). То значи да Израел не може више да рачуна на коришћење равнотеже моћи у овим земљама како би обезбедио сигурне границе. Није јасно где се налази фракција коју би Израел подржао или равнотежа која би могла да се оствари. Коначно, проблем је више политичке природе него војне. Опција да се успостави политичко решење није доступна.

Израелска криза

Пише: Џорџ Фридман
понедељак, 20 август 2012 19:08

